

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 10.02.2012
swd(2012)14

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA

**Ohjeasiakirja valtionyritysten valtiontukisääntöjen mukaisesta rahoituksesta,
rakennemuutuksesta ja yksityistämisestä**

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA

**Ohjeasiakirja valtionyritysten valtiontukisääntöjen mukaisesta rahoituksesta,
rakenneuudistuksesta ja yksityistämisestä**

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto	4
2.	Perusperiaatteet	4
3.	Valtionyritysten rahoitus	7
4.	Valtionyritysten rakenneuudistus	9
5.	Valtionyritysten yksityistäminen	10
6.	Päätelmät	15

1. JOHDANTO

Nykyisessä talous- ja finanssikriisissä on käynyt ilmeiseksi, että eräät valtionyritykset ovat tappiollisia tai niille on kertynyt merkittävästi velkaa, minkä vuoksi niiden taloudellinen elinkelpoisuus on epävarmaa. Valtionyritysten kohtaamien vaikeuksien ratkaisemiseksi useat jäsenvaltiot toteuttavat rahoitukseen (esimerkiksi pääomasijoitukset, velkojen poistaminen kirjanpidosta), rakenneuudistukseen tai yksityistämiseen liittyviä toimenpiteitä, joihin saattaa sisältyä valtiontukea. Valtiontukitoimenpidettä ei saa toteuttaa ennen kuin komissio on hyväksynyt sen. Valtiontukitoimenpiteiden soveltumista sisämarkkinoille on arvioitava Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', perusteella.

Tämän ohjeasiakirjan tarkoituksena on tiedottaa kaikille jäsenvaltioille EU:n valtiontukisäännöistä, joita on noudatettava valtionyritysten rahoituksen, rakenneuudistuksen tai yksityistämisen yhteydessä, ja täsmentää, millä tavoin komissio soveltaa tärkeimpiä valtiontukiperiaatteita. Tässä asiakirjassa käsitellään ainoastaan voimassa olevia sääntöjä, ja yksittäiset tapaukset arvioidaan niiden omista lähtökohdista käsin.

Lisäksi asiakirjassa pyritään selventämään vaikutusta, joka valtiontukisäännöillä voi olla niiden jäsenvaltioiden politiikkaan ja päätöksiin, joissa toteutetaan talouden sopeutusohjelmia ja jotka ovat sitoutuneet vähentämään julkisen talouden taakkaa esimerkiksi valtionyritysten rakenneuudistusten tai yksityistämisten avulla. Komissio kehottaa erityisesti suuria yksityistämishjelmia toteuttavia jäsenvaltioita tiiviiseen yhteistyöhön kanssaan, jotta voidaan varmistaa, että ohjelmaa toteutettaessa mahdollisesti ilmenevät valtiontukikysymykset ratkaistaan nopeasti. Näin voidaan varmistaa oikeusvarmuus mahdollisimman suuressa määrin ja todennäköisesti välttää oikeustoimet, jotka voivat hidastaa yksityistämisprosessia.

Tämä ohjeasiakirja on tiedotustarkoituksessa laadittu Euroopan komission yksiköiden valmisteluasiakirja. Se ei edusta eikä ennakoiki komission virallista kantaa tässä asiassa. Sen tarkoituksena ei ole muodostaa selvitystä sovellettavasta laista eikä se vaikuta unionin tuomioistuimen tai unionin yleisen tuomioistuimen tulkintaan perussopimuksen valtiontukisäännöistä. Jollei toisin mainita, ohjeasiakirjassa mainittuja periaatteita sovelletaan valtion kokonaan tai osittain omistamien yritysten lisäksi myös yleensä mihin tahansa osuuteen, joka julkisella viranomaisella voi olla yrityksessä, riippumatta siitä, käyttääkö julkinen viranomainen tosiasiallista määräysvaltaa kyseisessä yrityksessä.

2. PERUSPERIAATTEET

Milloin toimenpide on valtiontukea?

SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa on valtiontuen yleinen määritelmä, joka koostuu seuraavista neljästä kumulatiivisesta ehdosta:

- (1) Toimenpiteen on oltava jäsenvaltion myöntämä tai **valtion varoista** myönnetty.

Valtiontukisääntöjen mukaan valtiolla ei tarkoiteta pelkästään keskushallintoa vaan kaikkia hallintotasoja (ts. alueita, kuntia jne.). Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä julkisiin yrityksiin, sillä monissa tapauksissa niiden toimet voidaan katsoa valtion toimiksi, joihin saattaa liittyä valtion varoja.

Toimenpide voi muodostua valtion varojen positiivisesta siirrosta (esimerkiksi laina tai avustus), mutta se voi olla myös negatiivinen siirto, jolloin valtio menettää tuloja, jotka se tavallisesti saisi (esimerkiksi jos myönnetään verovapautus tai luovutaan velkoja koskevista vaateista).

- (2) Toimenpiteen on annettava **valikoivaa etua** (sen on suosittava jotakin yritystä tai tuotannonalaa tai tiettyjen palvelujen tarjontaa).

Tuensaajan on oltava yritys. Valtiontukisääntöjen perusteella tämä on toiminnallinen kriteeri: olennaista on toiminnan taloudellinen luonne ja se, että tuensaaja tarjoaa tavaroita tai palveluja markkinoilla, eikä niinkään toiminnan oikeudellinen muoto tai se, tavoitellaanko sillä voittoa.

SEUT-sopimuksen 107 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa olevia valtiontukisääntöjä sovelletaan riippumatta siitä, onko kyse yksityisestä vai julkisesta yrityksestä. Tämä johtuu SEUT-sopimuksen 345 artiklasta, jossa vahvistetaan puolueettomuuden periaate siltä osin kuin on kyse omistusoikeusjärjestelmästä, sekä EU:n tuomioistuinten oikeuskäytännöstä, jossa myös on vahvistettu julkisten ja yksityisten yritysten välisen tasa-arvon periaate.

Toimenpide antaa tuensaajayritykselle edun, jos siitä on sellaista taloudellista tai kaupallista hyötyä, jota kyseinen yritys ei olisi voinut saada markkinoilta (yleensä siksi, että valtio antoi edun ilmaiseksi tai riittämätöntä korvausta vastaan). Tavanomaista markkinakäyttämistä käytetään viitekohtana arvioitaessa kaikenlaisia julkisten viranomaisten toteuttamia taloudellisia liiketoimia. Tavanomaisen markkinakäyttämisen selvittämiseksi komissio soveltaa markkinataloussijoittajaa koskevaa periaatetta, jota selostetaan 5 jaksossa.

Edun on oltava myös valikoiva, toisin sanoen sen on suosittava tiettyjä yrityksiä, alueita tai taloudellisia toimintoja muiden haitaksi. On huomattava, että muodollisesti neutraali toimenpide (joka teoriassa on avoin kaikille) voi itse asiassa olla valikoiva, jos sitä käytännössä sovelletaan vain tiettyihin yrityksiin.

- (3) Toimenpiteen on (mahdollisesti) johdettava **kilpailun vääristymiseen**.

Kilpailun katsotaan vääristyvän, jos valtion toimenpide vahvistaa (tai saattaa vahvistaa) tuensaajayrityksen kilpailutilannetta kilpailijoihin verrattuna. SEUT-sopimuksessa määrätään, että toimenpiteen on vääristettävä tai uhattava vääristää kilpailua. Tosiasiallista kilpailun vääristymistä ei siis edellytetä.

- (4) Toimenpiteellä on oltava **vaikutus** jäsenvaltioiden väliseen **kaupankäyntiin**.

EU:n tuomioistuimet ovat tulkinneet laajasti myös tätä kriteeriä. Riittää todellakin, että tuensaajayritys tarjoaa sellaisia tavaroita tai palveluja, joilla voitaisiin käydä kauppaa jäsenvaltioiden välillä. Tämän määritelmän mukaan toimenpide voi vaikuttaa kauppaan myös silloin, kun tuensaajayritys ei harjoita EU:n sisäistä kauppaa.

Jos toimenpide täyttää kaikki neljä kumulatiivista kriteeriä, se on periaatteessa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa kiellettyä valtiontukea. SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 ja 3 kohdassa määrätään kuitenkin useista edellytyksistä, joiden täytyessä valtiontuen katsotaan tai saatetaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille, jolloin komissio voi hyväksyä sen (komissiolla on yksinomainen toimivalta katsoa valtiontuki sisämarkkinoille soveltuvaksi). Mainittujen artiklojen perusteella komissio on antanut yksityiskohtaisia välineitä ja

ohjeasiakirjoja, joiden tarkoituksena on selventää kriteerejä, joita se soveltaa arvioidessaan valtiontuen soveltuvuutta sisämarkkinoille.¹

Komission valtiontukimenettelyjen pääkohdat

- Kaikista valtiontukitoimenpiteistä (yksittäiset toimenpiteet ja tukiohjelmat) on ilmoitettava komissiolle hyväksymistä varten, eikä niitä saa toteuttaa ennen kuin komissio on tehnyt hyväksyvän päätöksen (”toimenpidekielto”).² Kaikki ennen hyväksymispäätöstä toimeenpantu tuki katsotaan sääntöjenvastaiseksi tueksi ja se voidaan periä takaisin tuensaajalta korkoineen.
- Kun toimenpiteestä on ilmoitettu, komission on tehtävä sitä koskeva päätös kahden kuukauden kuluessa. Tämä määräaika alkaa kulua siitä päivästä, jolloin ilmoitus on täydellinen ja komissiolla on käytettävissään kaikki tarpeelliset tiedot.
- Kun ilmoitus on täydellinen, komissio voi päättää i) että toimenpide ei ole tukea, ii) että se on tukea mutta soveltuu sisämarkkinoille (ja siksi hyväksytään) tai iii) että komissiolla on epäilyjä tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille ja se aloittaa muodollisen tutkintamenettelyn.
- Jos komissio päättää aloittaa muodollisen tutkintamenettelyn, se arvioi huolellisesti toimenpiteen ja mahdolliset sisämarkkinoille soveltuvuutta koskevat perusteet. Muodollisen tutkintamenettelyn aloittaminen ei ennakoiki komission lopullista päätöstä. Muodolliselle tutkintamenettelylle ei ole sitovaa määräaikaa, vaikkakin komissio pyrkii mahdollisuuksien mukaan tekemään päätöksen 18 kuukauden kuluessa menettelyn aloittamisesta.³
- Komissio päättää muodollisen tutkinnan lopullisella päätöksellä, jossa vahvistetaan, i) onko toimenpide valtiontukea ja jos on, ii) soveltuuko se sisämarkkinoille ja voidaanko se sen vuoksi toteuttaa, tai iii) onko se sääntöjenvastaista eikä sitä sen vuoksi saa toteuttaa (jos toimenpide on jo toteutettu, komissio yleensä määrää jäsenvaltion perimään tuen takaisin tuensaajalta).

Komissio käsittelee lisäksi kilpailijoiden, kansalaisten jne. esittämiä valtiontukikysymyksiä koskevia kanteluja, ja se voi aloittaa tutkinnan myös omasta aloitteestaan. Jos tukitoimenpidettä ei ilmoiteta komission hyväksyttäväksi ennen sen myöntämistä, se saattaa johtaa oikeustoimiin ja mahdollisiin ongelmiin toimenpiteen toteuttamisessa, koska toimenpide voi olla sääntöjenvastaista valtiontukea. On huomattava myös se, että kansallinen tuomioistuin, jota esimerkiksi kilpailija on pyytänyt arvioimaan, onko toimenpide

¹ Kaikki säännöt löytyvät osoitteesta http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html.

² Ennakoilmoitusvelvollisuuteen on kuitenkin joitain poikkeuksia. Ks. esimerkiksi neuvoston asetus (EY) N:o 994/98, annettu 7 päivänä toukokuuta 1998, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin (EYVL L 142, 14.5.1998, s. 1) ja komission asetus (EY) N:o 800/2008, annettu 6 päivänä elokuuta 2008, tiettyjen tukimuotojen toteuttamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) (EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3).

³ Ks. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 7 artiklan 6 kohta (EYVL L 83, 27.3.1999, s. 7). Määräaikaa voidaan pidentää komission ja jäsenvaltion yhteisellä päätöksellä.

valtiontukea, voi määrätä, että toimenpide on peruutettava tai keskeytettävä ja että tuki on perittävä takaisin.⁴

Komissio on myös ottanut käyttöön **erityisen ilmoitusta edeltävän menettelyn**, jonka tarkoituksena on auttaa epävirallisesti jäsenvaltioita niiden valmistellessa ilmoituksen laatimista. Jäsenvaltiot voivat käyttää tätä menettelyä saadakseen neuvoja siitä, onko toimenpide katsottava valtiontueksi vai ei. Ennakoilmoitukset ovat **epävirallisia**, mutta ne ovat täysin **luottamuksellisia**.

3. VALTIONYRITYSTEN RAHOITUS

Julkiset viranomaiset voivat päättää valtionyrityksen rahoittamisesta sen rakenneuudistuksen tai yksityistämisen yhteydessä. Tässä tapauksessa markkinaehdoin ja sellaista tuottoa vastaan myönnetty toimenpiteet, jotka saman alan yksityinen omistaja tai sijoittaja hyväksyisi, eivät ole valtiontukea eikä niitä tarvitse ilmoittaa. Tämä ei koske tapauksia, joissa uutta pääomaa sijoitetaan yritykseen olosuhteissa, joita tavanomaisissa markkinatalouden olosuhteissa toimiva yksityinen sijoittaja ei hyväksyisi. Tällaisesta tapauksesta on kyse esimerkiksi silloin, kun i) pääomasijoituksesta ei voida odottaa kohtuullisen ajan kuluessa tavanomaista tuottoa (osinkoina tai pääomavoittona) yrityksen taloudellisen tilan ja erityisesti sen velkarakenteen ja velan määrän vuoksi; ii) yritys ei riittämättömän kassavirran tai muun syyn vuoksi pystyisi hankkimaan sijoitusohjelmaan tarvittavia varoja pääomamarkkinoilta; iii) omistus on lyhytaikainen ja omistuksen kesto ja myyntihinta päätetään etukäteen, joten pääomasijoittajan tuotto on huomattavasti pienempi kuin tuotto, jonka tämän voitaisiin odottaa saavan samaksi ajaksi tehdystä pääomamarkkinasijoituksesta; tai iv) valtion osakkuuteen liittyy vaikeuksissa olevan yrityksen elinkelvottomien toimintojen haltuunotto kokonaan tai osittain taikka niiden jatkaminen perustamalla uusi oikeushenkilö.

Valtiontueksi luokittelun ehdot täyttävät tukitoimenpiteet voidaan katsoa sisämarkkinoille soveltuviksi monin eri perustein. Tämän ohjeasiakirjan tarkoituksena ei ole esitellä näitä kaikkia perusteita, mutta seuraavia saatetaan soveltaa talouden sopeutusohjelmien yhteydessä: pelastamis- ja rakenneuudistustuki⁵, aluetuki⁶, koulutustuki⁷, tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan tarkoitettu tuki⁸ jne. Jos sisämarkkinoille soveltuvuuden perusteet eivät täyty, valtionyrityksen rahoitukseen liittyy periaatteessa sisämarkkinoille soveltumaton valtiontukea.

⁴ Ks. komission tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta kansallisissa tuomioistuimissa, EUVL C 85, 9.4.2009, s. 1. Tiedonannossa annetaan ohjeita korjaustoimenpiteistä siinä tapauksessa, että toimenpidekieltoa rikotaan. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi sääntöjenvastaisen tuen maksaminen takaisin, korvausvaateet, välitoimet tai korkomaksut. Lisäksi siinä vahvistetaan kaksi kuulemismekanismia kansallisille tuomioistuimille, jotka voivat pyytää komissiolta tietoja tai sen lausuntoa valtiontukisääntöjen soveltamisesta.

⁵ Ks. yhteisön suuntaviivat valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi, EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2.

⁶ Ks. erityisesti alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat vuosille 2007–2013, EUVL C 54, 4.3.2006, s. 13.

⁷ Ks. komission tiedonanto perusteista koulutukseen myönnettävän, yksittäistä ilmoitusta edellyttävän valtiontuen soveltuvuuden arvioimiseksi, EUVL C 188, 11.8.2009, s. 1.

⁸ Ks. yhteisön puitteet tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtiontuelle, EUVL C 323, 30.12.2006, s. 1.

Julkisten palvelujen, joita perussopimuksissa kutsutaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviksi palveluiksi, rahoitukseen sovelletaan erityissääntöjä. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvillä palveluilla tarkoitetaan taloudellista toimintaa, jonka viranomaiset katsovat olevan kansalaisten kannalta erityisen tärkeää ja jota ei harjoitettaisi (tai harjoitettaisiin erilaisin edellytyksin) ilman julkista tukea.⁹ Unionin tuomioistuin vahvisti asiassa *Altmark* antamassaan tuomiossa kumulatiiviset edellytykset, joiden täytyessä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tarjoamisesta maksettava korvaus ei ole valtiontukea.¹⁰ Komissio hyväksyi uuden yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan paketin 20. joulukuuta 2011. Siinä selvennetään edellytyksiä, joiden täytyessä julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävä valtiontuki on EU:n sääntöjen mukaista.¹¹

Jotta voidaan selvittää, onko julkisen palvelun veloitteesta maksettu korvaus mahdollisesti liian suuri, avoimuusdirektiivin¹² mukaan yritysten, joille maksetaan korvausta ja jotka toimivat sekä julkisten palvelujen alalla että muilla markkinoilla, on pidettävä erillistä kirjanpitoa eri toiminnoista. Kun on kyse julkisista yrityksistä, jotka avoimuusdirektiivissä on määritelty yrityksiksi, joiden suhteen julkiset viranomaiset käyttävät suoraan tai välillisesti määräysvaltaa, jäsenvaltioiden on varmistettava avoimuus siten, että tällaisille yrityksille myönnetty julkiset varat ja niiden todellinen käyttötarkoitus käyvät selvästi ilmi. Avoimuusvaatimus koskee erityisesti toiminnasta aiheutuvien tappioiden kattamista, pääomasijoituksia, avustuksia, joita ei tarvitse maksaa takaisin, edullisin ehdoin myönnettäviä lainoja, luopumista julkisten varojen käytöstä aiheutuvasta tavanomaisesta tuotosta ja julkisten viranomaisten määräämien taloudellisten veloitteiden korvaamista.

⁹ Tällaiset palvelut ulottuvat kattavista kaupallisista palveluista (verkkotoimialat, kuten postipalvelut, energiahuolto, sähköinen viestintä ja julkinen liikenne) erilaisiin terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluihin (kuten vanhusten ja vammaisten hoitopalvelut).

¹⁰ Asiassa C-280/00, *Altmark Trans GmbH*, 24.7.2003 annettu yhteisöjen tuomioistuimen tuomio, Kok., s. I-7747. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarjoamisesta maksettu korvaus ei ole valtiontukea edun puuttumisen vuoksi eikä siitä sen takia tarvitse tehdä ennakoilmoitusta komission hyväksyttäväksi, jos seuraavat neljä kumulatiivista edellytystä täyttyvät: i) edunsaajalla on oltava selkeästi määriteltyjä julkisen palvelun tehtäviä; ii) korvauksen laskemisessa käytettävät muuttujat on määriteltävä etukäteen tasapuolisesti ja avoimesti; iii) korvaus ei saa ylittää julkisen palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia, joista on vähennetty palvelujen tarjoamisesta saadut tulot ja joihin on lisätty kohtuullinen tuotto; ja iv) edunsaaja on valittu julkisen tarjouskilpailun perusteella, tai korvaus ei ylitä kuluja, jotka syntyvät hyvin hoidetussa yrityksessä, jossa on asianmukaiset välineet julkisen palvelun tuottamista varten.

¹¹ Ks. komission tiedonanto Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen, EUVL C 8, 11.1.2012, s. 4; komission päätös [SEUT-sopimuksen] 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen, EUVL L 7, 11.1.2012, s. 3; ja komission tiedonanto – julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevat Euroopan unionin puitteet, EUVL C 8, 11.1.2012, s. 15.

¹² Komission direktiivi 2006/111/EY, annettu 16 päivänä marraskuuta 2006, jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisen taloudellisten suhteiden avoimuudesta sekä tiettyjen yritysten taloudellisen toiminnan avoimuudesta, EUVL L 318, 17.11.2006, s. 17.

4. VALTIONYRITYSTEN RAKENNEUUDISTUS

Eräissä tapauksissa jäsenvaltiot saattavat pyrkiä maksimoimaan yksityistämisestä kertyvät tuotot toteuttamalla kohdeyrityksessä rakenneuudistuksen mahdollisten ostajien mielenkiinnon herättämiseksi. Onkin aiheellista esitellä tässä yhteydessä lyhyesti tärkeimmät rakenneuudistustukea koskevat säännöt.

Yleisenä periaatteena on, että rakenneuudistukseen ei liity valtiontukea, jos toimenpiteet myönnetään markkinaehdoin, toisin sanoen jos toimenpiteet olisivat olleet kaupallisesti järkeviä yrityksen yksityisten omistajien tai velkojien kannalta samanlaisissa olosuhteissa. Jos valtiontuen olemassaoloa ei voida selkeästi sulkea pois, ennen rakenneuudistuksen toteuttamista on tehtävä ilmoitus komissiolle ja saatava sen hyväksyntä. Komissio arvioi toimenpiteen soveltuvuutta sisämarkkinoille valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen, jäljempänä 'pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivat', perusteella.¹³

Jotta yritykselle voidaan myöntää rakenneuudistustukea, sen on oltava pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 9–13 kohdassa tarkoitettu ”**vaikeuksissa oleva yritys**”. Lyhyesti todettuna vaikeuksissa oleva yritys on yritys, joka ei kykene omilla eikä omistajilta/osakkailta tai luotonantajilta saatavilla varoilla pysäyttämään tappiollista kehitystä, joka johtaa lähes varmasti yrityksen toiminnan loppumiseen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, jos viranomaiset eivät puutu tilanteeseen.

Tuen edellytyksenä on oltava tuensaajayrityksen **pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamiseen** tähtäävän rakenneuudistussuunnitelman toteuttaminen realististen oletusten perusteella kohtuullisessa ajassa. Tuensaajayrityksen on luovuttava sellaisesta toiminnasta, joka olisi rakenneuudistuksesta huolimatta edelleen tappiollista. Rakenneuudistussuunnitelmalle on saatava komission hyväksyntä ennen sen toteuttamista.

Tuki on **rajoitettava mahdollisimman pieneksi**. Tuensaajan odotetaan osallistuvan rakenneuudistuksen rahoitukseen merkittävällä osuudella, joka on peräisin sen omista varoista tai markkinaehtoisesta ulkoisesta rahoituksesta. Rahoitusosuuden on oltava todellinen ja mahdollisimman suuri, eikä siihen voida laskea arvioituja tulevia voittoja, kuten kassavaroja. Suurten yritysten oman rahoitusosuuden on yleensä oltava vähintään 50 prosenttia rakenneuudistuksen kustannuksista.¹⁴

Lisäksi vaaditaan **vastasuoritteita**, jotta voidaan varmistaa, että yrityksen toiminnan jatkuminen tuen avulla vääristää kilpailua mahdollisimman vähän. Näihin toimenpiteisiin saattaa kuulua omaisuuserien luovuttaminen, kapasiteetin tai markkinoilla läsnäolon supistaminen, markkinoille tulon esteiden vähentäminen jne.¹⁵ kyseisestä tapauksesta ja

¹³ Ks. alaviite 5. Vaikka pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen mukaisesti pelastamistuki olisi myös mahdollinen (tilapäisenä ja takaisin maksettavana), se ei kuitenkaan näytä olevan erityisen merkityksellinen valtionyritysten osalta.

¹⁴ Pienten yritysten oman rahoitusosuuden olisi oltava vähintään 25 prosenttia ja keskisuurten yritysten vähintään 40 prosenttia. Kaikenlaisten yritysten osalta komissio voi hyväksyä pienemmän rahoitusosuuden, jos jäsenvaltio osoittaa, että kyse on poikkeuksellisista olosuhteista ja että tilanne on erityisen vaikea.

¹⁵ Lisäksi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan mukaisilla aluetukikelpoisilla alueilla tuen hyväksymisedellytykset voivat kuitenkin olla asetettavien vastasuoritteiden ja tuensaajan rahoitusosuuden osalta joustavampia. Ks. pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 55 ja 56 kohta.

havaituista kilpailun vääristymistä riippuen. Tätä edellytystä ei kuitenkaan yleensä sovelleta pieniin yrityksiin, sillä voidaan olettaa, että pienille yrityksille myönnettävä tapauskohtainen tuki ei yleensä vääristä kilpailua yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.¹⁶ Velvoitteiden poistamista kirjanpidosta ja tappiollisen toiminnan lopettamista, jotka olisivat joka tapauksessa tarpeen elinkelpoisuuden palauttamiseksi, ei hyväksytä vastasuoritteiksi.

Tuen **ainutkertaisuuden** periaatetta on noudatettava; rakenneuudistustukea ei voida myöntää yritykselle, jolle on myönnetty kyseistä tukea 10 edellisen vuoden aikana.

Valtionyrityksen myynnin johdosta rakenneuudistustuki voi soveltua sisämarkkinoille, jos yrityksen ostaja antaa yritykselle uutta rahoitusta. Tällainen rahoitus voi osoittaa sen, että markkinat luottavat yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palautumiseen. Se voidaan yleensä katsoa pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 43 kohdassa tarkoitetuksi todelliseksi rahoitusosuudeksi.

Vaikka rakenneuudistustuen yleisiä periaatteita sovelletaan kaikkiin talouden aloihin, erityisiä sääntöjä ja edellytyksiä sovelletaan niiden yritysten rakenneuudistukseen, jotka toimivat maatalous-,¹⁷ kalatalous-,¹⁸ rahoitus-¹⁹ ja liikennealoilla²⁰.

5. VALTIONYRITYSTEN YKSITYISTÄMINEN

Kuten edellä todettiin, tavanomaista markkinakäyttäytymistä käytetään viitekohtana arvioitaessa julkisten viranomaisten taloudellisia liiketoimia. Tämä yleinen periaate koskee myös yksityistämisiä. Jotta yksityistämiseen ei liittyisi valtiontukea, viranomaisten on varmistettava, että yksityistäminen toteutetaan markkinaehdoin eikä minkäänlaista etua (yleensä menetettyjen tuottojen muodossa) anneta ostajalle tai myydylle yritykselle. Tämä pätee erityisesti erittäin velkaantuneisiin yrityksiin, joiden osalta likvidaatio on järkevä vaihtoehto.

Valtiontuen olemassaolon toteamiseksi tai poissulkemiseksi komissio käyttää testiä, joka perustuu markkinataloussijoittajaa koskevaan periaatteeseen. Sen selvittämiseksi, onko toimenpide antanut etua ja missä määrin, viranomaisten toimia on verrattava toimiin, jotka tavanomainen markkinatoimija olisi toteuttanut samanlaisissa olosuhteissa.²¹

¹⁶ Ks. pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 41 kohta.

¹⁷ Ks. erityisesti pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 5 luku sekä maa- ja metsätalouden valtiontukea koskevat suuntaviivat vuosiksi 2007–2013, EUVL C 319, 27.12.2006, s. 1.

¹⁸ Suuntaviivat kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukien tarkastelemista varten, EUVL C 84, 3.4.2008, s. 10.

¹⁹ Ks. erityisesti komission tiedonanto elinkelpoisuuden palauttamisesta ja rahoitusalan tämänhetkessä kriisissä toteutettujen rakenneuudistustoimenpiteiden arvioinnista valtiontukisääntöjen perusteella, EUVL C 95, 19.8.2009, s. 9. On huomattava, että tämä tiedonanto samoin kuin muut rahoitusalan tiedonannot, jotka on annettu talous- ja finanssikriisin johdosta, ovat tilapäisiä sääntöjä ja niillä on eri oikeusperusta kuin pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivoilla, nimittäin SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohda.

²⁰ Ks. esimerkiksi rautatieyrityksille myönnettäviä valtiontukia koskevat yhteisön suuntaviivat, EUVL C 184, 22.7.2008, s. 13, tai EY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan soveltamista ilmailualan valtiontukiin koskevat suuntaviivat, EYVL C 350, 10.12.1994, s. 5.

²¹ On huomattava, että toimimattomien markkinoiden tai markkinoiden toimintapuutteen olemassaololla tai puuttumisella (esim. hintojen tilapäinen alentuminen haitallisten ulkoisvaikutusten ja liiallisen riskin

Markkinataloussijoittajatestissä otetaan huomioon vain ne kustannukset, jotka olisivat aiheutuneet yksityiselle toimijalle samassa tilanteessa, eikä niitä kustannuksia tai tappioita, jotka valtio olisi kantanut julkisena viranomaisena.²²

Jos testi osoittaa, että tavanomainen markkinatoimija olisi menetellyt samalla tavoin kuin valtio, edun olemassaolo voidaan sulkea pois eikä toimenpide siis ole valtiontukea. Kun valtio sijoittaa yritykseen (samanaikaisesti) yhdessä yksityisen sijoittajan kanssa vastaavissa olosuhteissa ja samoin ehdoin, tämä on vahva osoitus siitä, että testin vaatimukset täyttyvät. Yksityisen toimijan sijoituksen on kuitenkin oltava merkittävä, eivätkä valtion toimet saa vaikuttaa sen käyttäytymiseen.

Yksityistämistapauksessa markkinataloussijoittajaa koskevasta periaatteesta tulee markkinataloudessa toimivan myyjän periaate, jonka mukaan oletetaan, että yksityinen myyjä, joka aikoo myydä yrityksensä, toteuttaisi myynnin mahdollisimman korkeaan hintaan asettamatta ehtoja, jotka alentaisivat hintaa. Myydessään julkisessa omistuksessa olevan yrityksen (omaisuuden) jäsenvaltion on periaatteessa käyttäydyttävä kuten markkinataloudessa toimiva myyjä, joka pyrkii saamaan myynnistä mahdollisimman suuren tuoton (tai tekemään mahdollisimman pienen tappion), jotta voitaisiin päätellä, ettei toimenpiteeseen sisälly valtiontukea. Jos jäsenvaltio toimii toisin, yksityistämiseen voi liittyä valtion varoista luopumista ostajan tai yksityistetyn yrityksen hyväksi, jolloin voi olla kyse valtiontuesta.

Valtionyrityksen yksityistämistä helpottavat valmistelevat toimenpiteet

Jotta yritys herättäisi enemmän kiinnostusta potentiaalisten ostajien keskuudessa, jäsenvaltiot saattavat ”puhdistaa” tai järjestellä uudelleen yrityksen taseen varat ja velat. Tällaisiin valtionyrityksen yksityistämistä edeltäviin toimenpiteisiin sisältyy usein valtiontukea, mahdollisesti rakenneuudistustuen muodossa (ks. 4 jakso) tai puhtaina rahoituksellisina toimenpiteinä muuttamatta yrityksen liiketoiminta- tai hallinnointimallia (ks. 3 jakso). Erityisesti ennen yksityistämistä toteutettu valtion velkojen poistaminen kirjanpidosta, velan muuttaminen pääomaksi/varoiksi tai pääoman korottaminen on valtiontukea, jos se ei ole edellä kuvaillun markkinataloussijoittajaa koskevan periaatteen mukainen.

Ei kuitenkaan voida suoralta kädeltä sulkea pois sitä mahdollisuutta, että julkiset viranomaiset antavat tukea markkinaehdoin, jolloin ei ole kyse valtiontuesta, sillä markkinataloussijoittajaa koskeva ehto täytyisi. Esimerkiksi kun yksityistäminen tapahtuu listautumisannilla tai osakkeiden pörssimyynnillä, velka voidaan poistaa kirjanpidosta tai sitä voidaan vähentää ilman, että kyse olisi valtiontuesta, jos liikkeeseenlaskun tuotto ylittää velan vähentämiseen käytetyn määrän.

välttämisen vuoksi) ei ole merkitystä määritettäessä, onko toimenpide tukea vai ei. Markkinoiden toimintapuuhteet tai muut mahdolliset tuen perusteet voidaan kuitenkin ottaa huomioon arvioitaessa tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille.

²²

Toimenpiteen myönteisillä ulkoisvaikutuksilla ei ole merkitystä arvioitaessa, onko toimenpide tukea (arvioinnissa keskitytään yrityksen mahdollisesti saamaan valikoivaan etuun). Ne voidaan kuitenkin ottaa huomioon arvioitaessa tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille.

Komission päätöksessä Puolan toteuttamista toimenpiteistä asiassa *PZL Hydral (C 40/2008)* on esimerkki velkojen järjestelystä ja yksityistämisestä.

Toimenpiteisiin kuului julkisille velkojille suoritettavien vanhojen velkojen järjestely sillä ehdolla, että PZL Hydralin omaisuus myytäisiin, minkä vuoksi komission oli sovellettava jälkikäteen markkinataloudessa toimivan velkojan periaatetta²³.

Tarkasteltuaan vaihtoehtoja tilannetta, jossa PZL Hydral asetettaisiin konkurssiin, ja ottaen huomioon julkisten velkojen etuoikeusjärjestyksen ja vakuudet, komissio katsoi, että ”*jokaisen julkisen velkojan [...] kannalta on parempi, kun PZL Hydralin omaisuus myydään. Jokainen saa takaisin suuremman osuuden vielä maksamattomista saamisistaan kuin selvitystilaan johtavassa konkurssimenettelyssä...*”.

Lisäksi osakkuusyritys PZL Wroclaw sai lainoja julkiselta omistajaltaan. Koska yrityksen vaikeuksien vuoksi takaisinmaksu oli epävarmaa, omistaja/velkoja päätti muuntaa lainat pääomaksi tarkoituksena yksityistää yritys ja saada takaisin osa velasta. Ottaen huomioon yrityksen myynnistä saadun hinnan komissio katsoi, että velkoja ”*ei olisi voinut kohtuudella olettaa saavansa takaisin enempää konkurssimenettelyssä*”. Tämän vuoksi velan muuntaminen pääomaksi oli markkinaehtojen mukaista.

Yksiköiden, osakkeiden, oikeuksien, kiinteistöjen ja maan myyntiprosessi

Komission kilpailupolitiikkaa koskevassa XXIII kertomuksessa²⁴ selvitetään, kuinka komissio tulkitsee edellytyksiä, joiden täytyessä valtion voidaan katsoa toimivan yksityistämässä markkinataloudessa toimivan myyjän tavoin.

Kun yksityistäminen tapahtuu listautumisannilla tai **osakkeiden pörssimyyntillä**, sen oletetaan yleensä tapahtuvan markkinaehdoin (sillä hinta on markkinahinta) eikä siihen liity valtiontukea. Näin ollen toimenpidettä ei tarvitse ilmoittaa komissiolle etukäteen. Tätä menettelyä ei kuitenkaan sovelleta aina, sillä erityisesti nykyisenkaltaisessa talous- ja finanssikriisissä se saattaa johtaa yksityistettävän yrityksen alhaiseen arvostukseen.

Kun yritys yksityistetään **yrityskaupalla**, toisin sanoen yritys myydään kokonaisuutena tai osina toisille yrityksille **pörssin ulkopuolella**, seuraavien kumulatiivisten ehtojen olisi täyttyvä, jotta voitaisiin katsoa ilman erillistä tutkimusta, ettei toimenpiteeseen liity valtiontukea eikä siitä sen vuoksi tarvitse ilmoittaa etukäteen komissiolle:

- On järjestettävä tarjouskilpailu, johon osallistumista ei ole rajoitettu, joka on avoin ja johon ei liity muita ehtoja, kuten muiden kuin tarjouksen kohteena olevien omaisuuserien ostaminen tai tiettyjen liiketoimintojen jatkaminen.
- Yritys/omaisuus on myytävä korkeimman tarjouksen tehneelle.

²³ Markkinataloussijoittajatesti on tehtävä myös silloin, kun valtio on velkoja. Tällöin on kyse markkinataloudessa toimivan velkojan periaatteesta.

²⁴ Saatavana osoitteessa http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/en_GB/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=CM8294650.

- Tarjoajille on annettava riittävästi aikaa ja tietoja asianmukaisen arvioinnin tekemiseksi omaisuuseristä tarjouksensa perustaksi

Jos edellä mainitut edellytykset eivät täyty, yrityskaupan avulla toteutettu yksityistäminen on ilmoitettava komissiolle. Näin on meneteltävä erityisesti silloin, kun i) myynti tapahtuu yhden mahdollisen ostajan tai muutaman valitun tarjoajan kanssa järjestettyjen neuvottelujen jälkeen; ii) ennen myyntiä valtio, toiset valtionyritykset tai muu julkinen elin alaskirjaa velat, velka muunnetaan pääomaksi tai pääomaa korotetaan (ks. valmistelevia toimenpiteitä käsittelevä jakso edellä); ja iii) myynnin ehdot eivät ole tavanomaisia verrattuna yksityisten osapuolten vastaaviin liiketoimiin.

Missään tapauksessa osakkeiden tai omaisuuden mahdollisia ostajia ei saa syrjiä niiden kansallisuuden perusteella.

Jotta minimoitaisiin riski valtiontuesta, yksityistäminen on toteutettava mahdollisuuksien mukaan **osakkeiden myynnillä pörssissä**. Vaihtoehtoisesti on järjestettävä **rajoittamaton ja avoin tarjouskilpailu, johon ei liity ehtoja** ja jossa korkeimman tarjouksen tehnyt saa omaisuuden/yrityksen.

Tarjouskilpailu on **julkistettava riittävästi**, toisin sanoen siitä on tiedotettava kohtuullisen pitkän aikaa kansallisessa lehdistössä, kiinteistöalan lehdissä tai muissa soveliaissa julkaisuissa. Jos yksityistäminen saattaa kiinnostaa koko Euroopassa tai kansainvälisesti toimivia sijoittajia, tarjouskilpailusta on tiedotettava sellaisissa julkaisuissa, joita seurataan säännöllisesti ulkomaillakin. Tällaisista tarjouksista on tiedotettava myös Euroopan laajuista tai kansainvälistä toimintaa harjoittavien välittäjien kautta.

Tarjouskilpailuun **ei** katsota liittyvän **ehtoja**, jos mikä tahansa ostaja riippumatta siitä, harjoittaako se liiketoimintaa, tai riippumatta liiketoiminnan luonteesta, voi yleensä hankkia vapaasti omaisuuden tai yrityksen ja käyttää sitä omiin tarkoituksiinsa. Oikeuskäytännössä vahvistetun komission vakiintuneen käytännön²⁵ mukaan katsotaan, että sellaisten ehtojen liittäminen yrityksen myyntiin, joita markkinatoimija ei asettaisi, on peruste olettaa, että kauppaan saattaa liittyä valtiontukea. Markkinataloudessa toimiva myyjä myisi normaalisti yrityksensä korkeimpaan hintaan asettamatta ehtoja, jotka alentaisivat hintaa. On osoitettava tapauskohtaisesti, etteivät ostajalle asetetut ehdot johda valtiontukeen.

Ehtoja voidaan asettaa esimerkiksi puhtaasti keinottelumielessä tehtävien tarjousten estämiseksi tai nopean ja varman maksun varmistamiseksi. Tällaisilla ehdoilla ei ole merkitystä valtiontuen näkökulmasta, eivätkä ne merkitse ehtojen asettamista tarjouskilpailulle. Myös yleisen häiriön estämiseksi tai ympäristön suojelemiseksi asetettavat ehdot eivät tee tarjouskilpailusta ehdollista, jos niissä vaaditaan pelkästään voimassa olevassa lainsäädännössä vahvistettujen velvoitteiden noudattamista.

Toisaalta tarjouskilpailu katsotaan ehdolliseksi (ja sen vuoksi siihen saattaa liittyä valtiontukea), jos se poikkeaa parhaasta käytännöstä rajoittamalla keinotekoisesti

²⁵ Ks. komission päätös, tehty 25.3.1992, asiassa C 29/1990 (ex NN 88/1989), Intelhorce SA – Espanja, EYVL L 176, 30.6.1992, s. 57; komission päätös asiassa C 38/1992, Alumix – Italia, EYVL C 288, 1.10.1996, s. 4; ja komission päätös, tehty 8.9.1999, asiassa C 73/1997, Stardust Marine – Ranska, EYVL C 206, 15.8.2000, s. 6. Yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut tämän periaatteen yhdistetyissä asioissa C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, Espanja v. komissio, tuomio 14.9.1994, Kok., s. I-4103, 28 kohta.

potentiaalisten ostajien lukumäärää, ohjaamalla myynnin jotain ostajaa suosivaksi tai syrjimällä eri liiketoimintastrategioita. Tarjouskilpailuun katsottaisiin liittyvän ehtoja, jos jokin näistä ehdoista tekee käytännössä mahdottomaksi sellaisen potentiaalisen sijoittajan mahdollisuuden voittaa tarjouskilpailu, jonka aikomuksena on toteuttaa erilaista teollista strategiaa, vaikka tämä tarjoaisi korkeimman hinnan. Komissio ei arvioi pelkästään tarjouksessa mainittuja ehtoja vaan tarkastelee myös tosiasiallisia ehtoja.

Valtiontukien välttämiseksi yksityistämiseen liittyvien (joko nimenomaisten tai tosiasiallisten) ehtojen on oltava sellaisia, että **kaikki potentiaaliset ostajat pystyisivät täyttämään ne, eivätkä ne saa johtaa alhaisempaan myyntihintaan.**

Asiassa *Automobile Craiova* (komission päätös C 46/2007) Romania liitti yrityksen yksityistämiseen ehtoja ratkaisuperusteiden muodossa, kuten tuotannon integrointitason säilyttäminen ja tietyn tuotantotason saavuttaminen. Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen jälkeen komissio totesi, että ”... ehdot ovat johtaneet myyntihinnan alenemiseen ja aiheuttaneet sen, että mahdolliset tarjouksen tekijät ovat luopuneet tarjouksen tekemisestä. Tämän johdosta valtio on luopunut yksityistämistuotosta.”

Myös päätöksessä 1999/720/EY, joka koski Saksan *Gröditzter Stahlwerken* hyväksi myöntämiä toimenpiteitä, komissio katsoi, ettei yrityksen yksityistämistä toteutettu ilman ehtoja. Yrityksen ostamisesta kiinnostuneita pyydettiin toimittamaan liiketoimintasuunnitelma, jossa niiden oli esitettävä yksityiskohtaiset sitoumukset työpaikkojen luomisesta tai säilyttämisestä, tulevista investoinneista ja rahoituksesta. Komissio totesi päätöksessään, että tehdyt sitoumukset vaikuttivat neuvoteltuun ostohintaan. Tämän johdosta se katsoi, että toimenpiteeseen liittyi sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea ja määräsi tuen perittäväksi takaisin.

Sen sijaan komissio katsoi *Tractorulin* yksityistämistä (C 41/2007) koskeneessa päätöksessä, että tarjouskilpailuun liitetyt ehdot olivat vain pyrkimykseen viittaavia lausekkeita eivätkä ne sitoneet ostajaa, joten ne eivät saaneet potentiaalisia tarjoajia luopumaan tarjouksen tekemisestä eivätkä alentaneet hintaa.

Valtiontukisääntöjen ja -periaatteiden noudattaminen yksityistämisen prosessissa, erityisesti järjestämällä tarjouskilpailuja, joihin osallistumista ei ole rajoitettu, jotka ovat avoimia ja joihin ei liity ehtoja, varmistaa, ettei yksityistämiseen liity valtiontukea ja että toimenpiteessä pyritään mahdollisimman suureen tuottoon.

Kun on kyse **myynnistä, jossa hinta on negatiivinen** (esimerkiksi silloin, kun valtio sijoittaa yrityksen myynnin valmisteluun enemmän varoja kuin mitä yksityistämisestä saadaan), on huomattava, että tarjouskilpailu, jota ei ole rajoitettu, joka on avoin ja johon ei liity ehtoja, ei sinänsä riitä sulkemaan pois valtiontukea. Tällaisessa tapauksessa negatiivista hintaa olisi vielä verrattava valtionyrityksen likvidaation (tai konkurssin) tulokseen, jotta varmistetaan, että valtio on valinnut taloudellisesti järkevimmän vaihtoehdon ja minimoinut tappionsa.

Jos julkiset viranomaiset aikovat myydä julkisesti omistettuja maa-alueita ja rakennuksia ilman tarjouskilpailua, jolle ei aseteta ehtoja, myös yksi tai useampi riippumaton arvioija voi

määrittää myytävän omaisuuden markkina-arvon ennen myyntineuvotteluja yleisesti hyväksytyjen markkinoiden tunnuslukujen ja arviointinormien mukaisesti.²⁶

Ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että menettely, jossa osakkeita ei myydä pörssissä tai rajoittamattomalla ja avoimella tarjouskilpailulla, jolle ei aseteta ehtoja, voisi kuitenkin taata, että markkinataloudessa toimivan myyjän periaatetta noudatetaan eikä toimenpide anna etua. Tällaisessa tapauksessa komissio katsoisi, ettei yksityistämiseen liity valtiontukea. Jotta varmistetaan, ettei ostaja ja/tai yritys saa tukea, jäsenvaltion on varmistettava, että noudatetaan parhaita voiton maksimoimiseen tähtäävää oikeudellista vaihtoehtoa ja että muut vaihtoehdot eivät olisi yhtä optimaalisia.

6. PÄATELMÄT

- Sisämarkkinoiden suojelemiseksi on tärkeää **varmistaa, että valtiontukisääntöjä noudatetaan** kaikissa olosuhteissa.²⁷ Tämä on SEUT-sopimuksessa kaikille jäsenvaltioille määrätty velvoite.
- Jäsenvaltioita kehoitetaan käyttämään **ennakkoilmoitusmenettelyä** kaikkien valtionyrityksille myönnettävien valtiontukien tapauksessa. Tätä menettelyä voidaan käyttää myös haluttaessa neuvoja siitä, liittykö johonkin toimenpiteeseen mahdollisesti tukea.
- Jos ilmoitus on tarpeen, jäsenvaltioiden on **toimitettava ilmoitukset mahdollisimman täydellisinä ja yksityiskohtaisina**. Valtiontukea ei pitäisi panna täytäntöön ennen kuin komissio on tehnyt päätöksen sen hyväksymisestä (**toimenpidekielto**).
- Kaikenlaisten yksityistämisten osalta, mukaan lukien maa-alueiden ja rakennusten myynti, komissio kehottaa jäsenvaltioita järjestämään **tarjouskilpailun** ja mahdollisuuksien mukaan hyvän käytännön mukaisen listautumisannin tai myymään osakkeet pörssissä. Näin varmistetaan tuoton maksimointia koskevan lähestymistavan soveltaminen yksityistämisprosessissa ja mahdollisimman hyvä oikeusvarmuus.
- Kun suunnitellaan laajamittaisia yksityistämisiä, jäsenvaltioita kehoitetaan laatimaan **valtionyritystä koskeva kattava strategia** (yksityistetäänkö vai toteutetaanko rakenneuudistus) mahdollisimman pian siten, että strategian laadintaan osallistuvat kaikki tarpeelliset julkisen hallinnon tasot. Tällöin voidaan kartoittaa mahdolliset valtiontuen näkökulmasta katsottuna ongelmalliset tapaukset. Jäsenvaltioiden olisi myös harkittava **keskusyhteyspisteen** perustamista valtiontukia ja valtionyrityksiä koskevien kysymysten käsittelyä varten. Se helpottaisi yhteydenpitoa komission kanssa ja valtiontukien tehokasta hallinnointia.

²⁶ Ks. komission tiedonanto julkisten viranomaisten tekemiin maa-alueita ja rakennuksia koskeviin kauppoihin sisältyvistä tuista, EYVL C 209, 10.7.1997, s. 3.

²⁷ Valtiontukisääntöjen noudattaminen ei vaikuta velvollisuuteen noudattaa muita asiaankuuluvia EU:n sääntöjä, sisämarkkinasäännöt mukaan luettuina.